

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1

Fax Nam. + 255 24 2230215

Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR

Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HOTUBA YA MWENYEKITI WA KAMATI YA MIFUGO, UTALII, UWEZESHAJI NA HABARI YA BARAZA LA WAWAKILISHI KUHUSU MAKADIRIO YA BAJETI YA WIZARA YA HABARI, UTAMADUNI, UTALII NA MICHEZO KWA MWAKA WA FEDHA 2015/2016.

Mheshimiwa spika, awali ya yote napenda kuchukua fursa hii adhimu kumshukuru Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa kutuwezesha kwa mara nyengine tena kukutana hapa katika Mkutano huu wa Bajeti ambao huenda ikiwa ni wa mwisho katika Baraza hili la Nane la Wawakilishi. Aidha namshukuru tena Muumba kwa kuijaalia nchi yetu kuendelea kuwa katika hali ya amani, utulivu, usalama na mashirikiano, mambo ambayo ni muhimu kwa maendeleo ya jamii.

Mheshimiwa Spika, Pili napenda kuendeleza shukrani zangu za dhati kwako binafsi kwa kuniruhusu kusimama mbele ya Baraza lako tukufu kuwasilisha mchango wangu kwa niaba ya Kamati ya Kudumu ya Mifugo, Utalii, Uwezesaji na Habari na pia kwa niaba ya wananchi wa Jimbo la Bumbwini, kuhusiana na Bajeti ya Wizara ya Habari, Utamaduni, Utalii na Michezo kwa mwaka wa fedha 2015/2016.

Mheshimiwa Spika, naomba pia nimpongeze Mheshimiwa Waziri, Naibu Waziri pamoja na Watendaji wake wote wakiongozwa na Katibu Mkuu kwa kujitahidi kutekeleza malengo na majukumu yao kwa bidii kubwa katika kipindi cha mwaka 2014/2015, pia

kwa mashirikiano yao mazuri waliyotupa wakati Kamati ilipokua ikitekeleza kazi zake za kawaida.

Mhe. Spika, Katika kutekeleza matakwa ya **Kanuni ya 96 (1)** ya Kanuni za Baraza la Wawakilishi Toleo la 2012, Kamati ya Mifugo, Utalii, Uwezeshaji na Habari ilipata fursa ya kulifikiria kwa kulifanyia uchambuzi wa kina fungu la makadirio ya bajeti ya Wizara hii.

Mhe Spika, kwa mantiki hiyo nachukua nafasi hii kukuarifu kuwa kazi hiyo tuliifanya na leo hii tupo hapa kuwasilisha mbele ya Baraza lako tukufu taarifa ya kazi tuliyoifanya kama ilivyoielezwa katika **Kanuni ya 93 (9)** ya Kanuni za Baraza la Wawakilishi Toleo la 2012.

Mheshimiwa Spika, baada ya Utangulizi huo napenda sasa nitoe maoni ya Kamati ya Kudumu ya Kamati ya Mifugo, Utalii, Uwezeshaji na Habari kuhusu makadirio ya mapato na Matumizi ya Wizara hii kwa mwaka wa fedha 2015/2016 kama ifuatavyo:-

SEKTA YA UTALII

Mheshimiwa Spika, hakuna asiyelewa kwamba Utalii ni Sekta kiongozi inayochangia pato la Taifa hasa baada ya kupungua kwa soko la Karafuu Duniani. Tafiti zinaonyesha kua Sekta hii imekua ikichangia zaidi ya asilimia 25 ya pato la Taifa na asilimia 80 fedha za kigeni. Kwa mantiki hiyo basi, Serikali haina budi kuhakikisha kwamba inaweka kasma ya kutosha katika kuuendeleza utalii hapa nchini, ikiwemo bajeti ya kuutangaza utalii. Kamati yangu inaamini kwamba utalii unaweza kufanikiwa kwa kiasi kikubwa endapo Serikali itazidi kuutangaza ndani na nje ya nchi.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaunga mkono Programu ya Utangazaji na uhamasishaji wa Utalii, ambayo imetengewa shilingi **304,500,000** kwa lengo la kuongeza tija katika sekta hii ambapo matokea yake yanalenga kuifanya Zanzibar kuwa kituo bora cha Utalii. Kamati inaliomba Baraza kuidhinisha fedha zote zilizoombwa kwa ajili ya programu hii, ili iweze kutekeleza kazi zake kama ilivyojipangia.

Mheshimiwa Spika, mwaka unaomalizika yaani 2014/2015 Wizara ya Habari, Utamaduni, Utalii na Michezo iliidhinishiwa Jumla ya shilingi **5,595,375,000** kwa ajili ya utekelezaji wa program ya maabara ya Utalii. Kamati yangu kwa unyonge inaliarifu Baraza lako tukufu kwamba hadi kufikia Aprili 2015 Wizara imeingiziwa shilingi **476,745,730** sawa na asilimia **8.52** ya fedha zilizoidhinishwa kwa ajili ya utekelezaji wa program hii. Kwa bahati mbaya Programu hii inaripotiwa kucherewa kuanza kama ilivyopangwa kwa madai ya kwamba baadhi ya Taasisi zinazohusika na maabara hiyo kucherewa kuwasilisha shughuli walizopanga kutekeleza. Aidha kucherewa kuanza kwa

Programu hii pia kunatokana na baadhi ya tasisi kuwasilisha bajeti ambazo hazikuwa halisia. Kamati inaiomba serikali kupitia wizara hii kujipanga vizuri ili kuhakikisha kwamba mipango kama hii inafanyiwa utafiti wa kina ili wakati wa utekelezaji wake, matatizo kama haya yaweze kuepukika.

Mheshimiwa Spika, eneo jengine litalotaka kufanyiwa kazi na Wizara hii ni kuimarisha Utalii wa ndani kwani nchi yetu imebahatika kuwa na maeneo mengi ambayo yakiendelezwa na kuimarisha yataongeza vivutio vya utalii tulivyo nanvyo kama vile magofu, mapango na chumba cha chini kwa chini kule Makangale. Utafiti unaonyesha kua nchi nyingi duniani zimekukua zikifaidika na mapato yanayotokana na Utalii wa ndani .

Mheshimiwa Spika , Hotuba ya Mheshimiwa Waziri inaonyesha kwamba katika utekelezaji wa Wizara kwa mwaka 2014/2015 Kamisheni ya Utalii imefanikiwa kufanya utafiti wa vituo vipya vya Utalii kwa lengo la kuongeza idadi ya watalii wanaingia nchini, hapa Kamati inashauri Utafiti huo ufanyiwe kazi kwa haraka huku mbinu nyengine zizidi kufikiriwa katika suala zima la kuongeza idadi ya watalii na mapato yanayotokana na sekta hii. Aidha wananchi nao wahamasishwe kuthamini utalii wetu na kutembelea maeneo ya kitalii na kuondokana na ile dhana iliyojengeka kwamba mtalii lazima yule anayetoka nje ya nchi.

Mheshimiwa Spika, Kamati pia inaishauri Wizara na Serikali kwa ujumla kuimarisha na kukiendeleza chuo chetu cha Maendeleo ya Utalii, ili kisaidie kuwaandaa vijana wetu na

hatimae waweze kuikabili vyema sekta ya utalii hapa nchini. Kamati yangu hairidhiki kabisa na fedha zinazotengwa kwa ajili ya uendeshwaji wa chuo hicho.

Mheshimiwa Spika, takwimu sahihi za watalii wanaingia nchini bado ni tatizo linaloripotiwa na Kamisheni ya Utalii, hivyo tunaiomba Wizara ishirikiane na Idara ya Uhamiaji, Ofisi ya Mtakwimu Mkuu na Wizara ya Fedha ili waandae taratibu maalum za upatikanaji wa takwimu sahihi za wageni wanaoingia nchini.

Aidha pamoja na kuipongeza Serikali kwa juhudi kubwa za kuimarisha huduma za kijamii katika maeneo mbali mbali na kwa kweli imefanikiwa sana katika suala hili, hata hivyo tunaisisitiza Serikali kuzidi kuimarisha miundombinu hasa barabara , umeme na maji katika sehemu za kitalii ili kuondosha usumbufu hasa barabara zinazounganisha barabara kuu na hoteli za Kitalii.

Vile vile Kamati inaipongeza Wizara Kupitia Kamisheni ya Utalii kwa kusambambaza elimu ya Utalii mijini na vijijini, Kamisheni imeripoti kwamba ilifika Skuli ya Umbuji kwa ajili hiyo, hili ni suala zuri , lakini Kamati inaitaka Kamisheni hiyo kuendelea kutoa elimu hiyo katika sehemu mbali mbali za Unguja na Pemba huku ikizishirikisha kikamilifu kamati za Utalii za Shehia na Wilaya.

Mheshimiwa Spika, kwa madhumuni ya kuhakikisha kwamba sekta ya Utalii inawanufaisha wananchi wengi, serikali ilianzisha dhana ya “**Utalii kwa wote**” wenye lengo la kuwashirikisha zaidi wananchi katika harakati za utalii ili kuweza kujiongezea kipato.

Pamoja na mafanikio hayo, kumekuwa na changamoto mbali mbali wanazokutana nazo wananchi katika uhudumiaji wa sekta ya utalii hasa wale wanaojihusisha na usambazaji wa bidhaa katika nyumba za kulala wageni, mikahawa na nyenginezo. Miongoni mwa changamoto hizo ni kuwepo kwa baadhi ya wawekezaji wasiokuwa waaminifu kwa wananchi wanaotowa huduma katika sehemu hizo.

Mhesimiwa Spiaka, changamoto nyengine ni ukosefu wa mikataba rasmi baina yao na wenye mahoteli, ukosefu wa mawasiliano ya moja kwa moja kati yao na uongozi wa hoteli husika, na ukosefu wa jumuiya imara inayosimamia shughuli zao.

Katika kuliondoshwa tatizo hili Kamati yangu inaishauri Wizara kuwasajili kihalali watowa huduma hao, ili wafanyekazi zao kwa wepesi zaidi. Aidha tunawashauri watoa huduma hao wakati wa utekelezaji wa kazi zao watumie mikataba badala ya kutegemea risiti tu au kuaminiana kwa maneno kitu ambacho hupelekea kupoteza haki zao. Aidha tunawataka kuwashirikisha kamisheni ya Utalii wakati wa uingiaji wa makubaliano ya kibiashara na wawekezaji.

SEKTA YA HABARI

Shirika la Utangazaji Zanzibar (ZBC)

Mheshimiwa Spika, Kama tulivyowahi kusema katika Ripoti zetu za nyuma , Kamati inahisi kwamba Serikali ilikurupuka kuazisha Shirika la Utangazaji la Zanzibar ZBC ambalo kwa sasa wananchi wanahisi litaitia hasara serikali. Tukiangalia Ripoti mbali mbali za Wizara, tunaona kwamba fedha za Uendeshaji wa Shirika hili ni nyingi mno ukilinganisha na makusanyo ya Mapato yanayozalishwa. Aidha upatikanaji wa fedha za

uendeshaji nao ni wa kusuwa sua. Tunaiomba serikali ijitathmini upya juu ya uanzishwaji wa Shirika hili.

Mheshimiwa Spika, kwa kuwa lengo la serikali ni Kuilea ZBC hatimae ijiendeshe na ijitegemee , suala la ukusanyaji wa mapato nalo ni muhimu. Bado taasisi nyingi za serikali hazilipii matangazo yao, suala hili linarejesha nyuma ukusanyi wa mapato na hivyo kushindwa kujiendesha kama Shirika, tunaziomba taasisi hizo zilipie matangazo yao ili lengo la kuazishwa kwa shirika hilo liweze kufikiwa.

Mheshimiwa Spika, kuna taarafa kwamba Afisi ya Baraza la Wawakilishi imeshafanya maandalizi ya kulipia matangazo ya Mikutano ya Baraza la Wawakilishi kuanzia Mkutano ujao. Hii ni habari nema na ya faraja, Kamati yangu inalipongeza Baraza la Wawakilishi kwa uwamuzi huo na kuziomba taasisi nyengine kuwa na mikakati kama hiyo ya kulipia matangazo yao.

Hata hivyo **Mhe Spika**, Kamati yangu inashari kwamba kabla ya malipo hayo kuingizwa moja kwa moja katika akauti za ZBC, kuwe na mpango maalum wa kutenga fedha hizo na kuwalipa hapa hapa wafanyakazi wao wanaokuja hapa Barazani kwa ajili ya kurikodi Mikutano yetu ili kuondosha ufumbufu unaoweza kutokea huko Shirikani.

Mheshimiwa Spika, wakati tunasubi utekelezaji wa mpango huo mpya , Kamati yangu, kwa uchungu inalazimika kuliarifu Baraza lako tukufu kwamba hadi tarehe 10 mwezi huu wa sita, wafanyakazi hawa ZBC hawajalipwa posho zao za kazi kubwa na nzito wanayoifanya ya kurikodi na kurusha vikao vya Baraza hili tokea Mkutano wa 17 wa

Baraza hili na Nane. Kwa kweli suala hili ni la kusikitisha sana na kwa kweli hatuwatendei haki wafanyakazi hawa.

Mheshimiwa Spika, iwapo wafanyakazi hawa wamelipya posho hizo basi ni kwa ajili ya kutunyamazisha sisi Wajumbe wa Baraza la Wawakilishi ili tuweze kuwapitishia Bajeti hii, lakini si kwa ajili ya kuwajali Wafanyakazi hawa.

Shirika la Magazeti ya serikali.

Mheshimiwa Spika, Shirika la Magazeti linachangamoto kubwa ya kutokuwa na mtambo wake wa kuchapisha magazeti na kupelekea magazeti kuchapishwa Tanzania Bara, hali ambayo huongeza gharama kubwa kwa shirika hilo. Kwa muda mrefu sasa kamati yangu na wajumbe wa Baraza lako wamekuwa wakielezea umuhimu wa kuwa na Mtambo huu ili kuokoa fedha nyingi zinazotumika kwa kuchapisha magezeti huko Tanzania Bara. lakini mpaka sasa bado hatujajua suala hili limefikia wapi? Kamati inaendelea kuishauri Serikali kuiingiza Mradi wa ujenzi wa Ofisi za Shirika pamoja na ununuzi wa Mtambo wa kuchapishia magazeti ya rangi kuingizwa katika Bajeti kuu ya serikali.

Chuo Cha Uandishi wa Habari

Mheshimiwa Spika, pamoja na kwamba Chuo cha Uandishi wa Habari hivi sasa kiko katika harakati za ujenzi wa Ofisi zake katika eneo la Kilimani, chuo hicho kinakabiliwa na Changamoto kadhaa ikiwemo uhaba wa vifaa unaotokana na kasma ndogo inayotengewa chuo hicho. Changamoto hii ya kibajeti inaweza kupungua baada ya

Chuo hicho kukamilisha ujenzi wa Ofisi zake kwa wakati, na hatimae kitaweza kuchukuwa wanafunzi wengi na pia kutanua wigo wake kwa kuongeza kozi mbali mbali na hivyo kuwaongezea mapato zaidi. Hivyo basi, Kamati inaishauri Serikali kuhakikisha kwamba mipango ya kukamilisha ujenzi huo inatekelezwa kama ilivyokusudia kwa kukipatia fedha za kutosha chuo hicho ili ujenzi huo umalizike kwa wakati uliopangwa.

Kampuni ya Uunganishaji Maudhui Zanzibar Multiplex (ZMUX)

Mheshimiwa Spika, Suala la Kampuni ya Zanzibar Multiplex ZMUX bado halizungumzwi vizuri ndani ya jamii, Kunawasiwasi kwamba lengo la kuanzishwa kwa Kampuni hii halijafikiwa, ikizingatiwa kwamba ZMUX imeanzishwa kama Kampuni ambayo ipo ndani ya Wizara ya Habari, lakini bado haijakuwa na vyanzo vya kukusanya mapato na kujiendesha yenyewe hivyo kuibebesha mzigo mkubwa Serikali. Ingawa Wizara iliunda Kamati kwa ajili ya kutafiti kuendelea kuwepo kwa ZMUX au la, lakini hadi muda huu hatujapata matokeo ya utafiti huo. Kamati inahisi kwamba ipo haja kwa Kampuni hii kuiondoa Serikalini na kuifanya ifanye kazi zake chini ya mwanvuli wa ZBC.

Mheshimiwa Spika, Kitabu cha Mheshimiwa Waziri kinaonyesha kwamba katika mwaka wa Fedha 2015/2016 Wizara imepanga kutekeleza program 5 na programu ndogo 10. Kwa Kua utekelezaji wa Programu hizi unafuata mfumo mpya wa Kibajeti, PBB tunaamini kwamba Wizara itakuwa na ufanisi mkubwa katika kutatua changamoto nyingi zinazoikabili wizara kwa uwazi na ufanizi zaidi katika utoaji wa huduma kwa kuwa Bajeti hiyo imezingatia matokeo na kuongeza ufanisi.

Mheshimiwa Spika, Programu za Wizara hii ni pamoja na

1. Maendeleo ya habari na utangazaji,
2. Maendeleo ya Utamaduni, Utalii na Michezo
3. Uendeshaji na Mipango katika Sekta ya habari, Utamaduni, Utalii na michezo.
4. Utangazaji na Uhamasishaji wa Utalii
5. Kuratibu na Kusimamia Maendeleo ya utalii.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaamini kwamba Kufanikiwa kwa Programu hizi ambazo zimeombewa jumla ya Shilingi **13,052,200,000/=**, sekta za Habari , Utalii na Utamaduni zitawasaidia wananchi katika kuimarisha maendeleo yao ya kijamii na kiuchumi. Hivyo Kamati inaliomba Baraza lako tukufu kwa kauli moja kuidhinisha fedha zote zilizotengwa kwa ajili ya program hizo ili wizara iweze kutekeleza vyema program hizo.

Mheshimiwa Spika, kabla sijakamilisha hotuba yangu, napenda kuchukua fursa hii kuwapongeza na kuwashukuru wajumbe wote wa Kamati ya Kudumu ya Mifugo, Utalii, Uwezeshaji na Habari ya Baraza la Wawakilishi kwa ushirikiano wao mkubwa waliouonesha wakati wote ambao Kamati yetu imefanya kazi ya kupitia bajeti ya wizara hii pamoja na kazi za ufuatiliaji, ikiwa ni pamoja na kuihoji Serikali na kutoa maoni yao kwa lengo la kuimarisha utendaji na kukuza uwajibikaji kwa Serikali.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwatambua Wajumbe hao kwa kuwataja kama ifuatavyo:-

1. Mhe. Mlinde Mabrouk Juma - Mwenyekiti
2. Mhe. Abdalla Mohammed Ali - M/Mwenyekiti
3. Mhe. Asha Bakar Makame - Mjumbe
4. Mhe. Mussa Ali Hassan - Mjumbe
5. Mhe. Kazija Khamis Kona - Mjumbe
6. Mhe. Amina Iddi Mabrouk - Mjumbe
7. Mhe. Asaa Othman Hamad - Mjumbe
8. Mhe. Mohammedraza Hassanali Mohammedali ;;

Mheshimiwa Spika, kipekee kabisa naomba niwashukuru makatibu wa Kamati hii Ndg. Himid Haji Choko na Ndg. Salum Khamis Rashid kwa kuratibu vyema kazi za Kamati hii wakati Kamati ikiptia Bajeti hii na kazi zote za kamati kwa kipindi chote cha uhai wa Kamati hii.

Mheshimiwa Spika, napenda sasa kuwashukuru Wajumbe wote kwa kunisikiliza kwa makini na utulivu, pia napenda kukushukuru kwa mara nyengine tena wewe binafsi kwa kuniruhusu kutoa maoni ya Kamati ya Mifugo, Utalii, Uwezeshaji na Habari.

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo napenda kutamka kwa niaba ya Kamati ya Mifugo, Utalii,Uwezesaji na Habari na kwa niaba ya wananchi wa jimbo langu la Bumbwini ninaunga mkono hoja ya Mheshimiwa Waziri wa Habari, Utamaduni, Utalii na Michezo . Aidha nawaomba Wajumbe wote wachangie na kuunga mkono Makadirio ya Bajeti ya Wizara hii kwa ajili ya utekelezaji bora wa majukumu na malengo waliyojipangia.

Mheshimiwa Spika ,naomba kuwasilisha.

Ahsante,

.....

(Mlinde Mabrouk Juma)

Mwenyekiti,

Kamati ya Mifugo, Utalii,Uwezesaji na Habari

Baraza la wawakilishi,

Zanzibar.